

Vaikas pyksta. Ką daryti?

Kas yra pyktis?

- Pyktis yra viena iš pagrindinių/pirminių emocijų (kaip ir baimė, liūdesys ir džiaugsmas). Pykti reiškia būti žmogumi.
- Kartais žmonės būna įsitikinę, jog pyktis yra „blogas“ jausmas ir jį stengiasi nuslopinti, nejausti.
- Kaip ir kiti jausmai, pyktis negali būti „geras“ ar „blogas“ – jis yra tiesiog natūralus. Kaip ir kiti jausmai, pyktis turi savo paskirtį – jis padeda apsiginti.
- Tinkami ar netinkami gali būti tik pykčio išreiškimo būdai.

Pykčio priežastys

- Pagrindinės pykčio priežastys dažniausiai būna nepatenkinti svarbūs poreikiai (pvz. trukdymas miegoti),
- Pažeisti interesai (pvz. draudimas išsakyti savo nuomonę),
- Grėsmė sau ar artimiesiems (pvz. kaimynė užsipuola jūsų vaiką).
- Sąmoningai suvaldžius pyktį, jis trunka trumpai, nepridaro žalos ir veda link problemos sprendimo.

Kada pyktis tampa problema?

- Kai asmens pyktis tampa nevaldomas ir jis gali sužaloti save arba kitus;
- Pykdamas asmuo nuolat elgiasi destruktiviai ir netinkamai;
- Pyktis neigiamai paveikia asmens psichinę ir fizinę sveikatą;
- Pyktis blokuoja asmens galimybes jausti kitus jausmus;
- Asmuo neturi įgūdžių, kaip tinkamai reikšti pyktį.

Pykčio išreiškimo būdai

Būdas	Pasekmės
Slopinimas	Somatinės ir psichinės ligos, problemos bendravime
Nukreipimas į save (autoagresija)	Somatinės ir psichinės ligos, problemos bendravime
Nukreipimas į kitus (smurtavimas)	Žala kitiems, atsakomybė už tai; problemos bendravime
Nukreipimas į objektus (garo nuleidimas)	Žala daiktams, poreikio pykti padažnėjimas
Sąmoningas suvaldymas ir išreiškimas	Konstruktivus problemų sprendimas ir gera savijauta

Kaip išmokstama pyktį reikšti netinkamai?

• Pykčio netinkami išreiškimo būdai dažnai susiformuoja vaikystėje, kai vaikas auga aplinkoje, kurioje:

✓ reikšti pyktį agresyviai yra normalu, todėl ir nemoka tinkamai išreikšti savo pykčio (pvz., kai tik vaikui nepatinka kito asmens elgesys, ar situacija, kurioje jis atsidūrė, vaikas pratrūksta).

✓ negalima skųstis, nes gali sulaukti bausmės (pvz., vaikas gali kaupti pyktį ir “sprogti” netikėtai).

✓ nuolat konfliktuojama ir pyktis reiškiamas agresyviai. Vaikas bijo ir galvoja, kad pyktis yra gąsdinantis ir destruktivus. Tokie vaikai gali bijoti savo paties pykčio ir nesijausti saugiai jį išreikšdami.

Kaip padėti vaikui tinkamai reikšti pyktį?

1 žingsnis

Padėti vaikui atpažinti ir įvardinti pyktį. Būti tarsi veidrodžiu. Veidrodžio paskirtis – atspindėti, o ne pamokslauti. “Matau tu pyksti...”

2 žingsnis

Priimti pyktį kaip natūralų ir neišvengiamą jausmą: “Matau tu supykęs. Aš tavo vietoje irgi pykčiau”.

3 žingsnis

Skirti laiko vaikui pabūti su tuo jausmu.

4 žingsnis

Skatinti vaiką kalbėti apie jausmus naudojant:

- ramų toną;
- rodant domėjimąsi.

5 žingsnis

Kartu ieškoti sprendimų.

Atminti, kad vaikai negali apsiginti nuo mūsų pykčio. Tad stengtis neatsakyti į pyktį pykčiu:

- sekti savo balso toną.
- prašyti, o ne įsakinėti.
- mylintis žvilgsnis (ne piktas ar pašaipus).
- susidūrę akis į akį su pykčiu turite priimti vaiką toks koks jis yra ir išreikšti savo pyktį, kaip tinka suaugusiam.

Tinkamas ir netinkamas reagavimas į netinkamą vaiko elgesį

Netinkama	Tinkama
Elgtis taip pat atgal	Stebėti savo reakcijas ir jausmus
Gėdyti Pažeminti prieš kitus	Kalbėtis be stebėtojų
Manipuliuoti jausmais	Mokyti. Paaiškinti vaikui netinkamo elgesio pasekmes
Slopinti emocijas Vengti pykčio	Perteikti vaiko jausmus. Atspindėti vaiko jausmus. Ieškoti priežasčių Ieškoti sprendimų
Bausti.	Pagirti vaiką. Paguosti nuskriaustą.